

ابتدا داماد ابراهیم پاشا مجلسنده اوینان دیغنی و « حتی او عصرک وزیرای شعراسندن عزت پاشانک سرای آصفیده قوقلا تماشاسته دائر دعوتی متضمن رجال عصره تجزیر ایتمش اولدیغنی تذکره لطیفه آمیزک اکثر منشآت عثمانیه ده محزر اولدیغنی » سویله مکده ایسه ده ، بر معتاد ، هیچ بر ماخذ کوسترمه مکده در [مجموعه ابوالضیا ، جزء ۳۶ ، ۱۳۰۰ ، ص ۱۱۳۴] .
« تائب ک » « ثاقبیه » سنده « قوقله » کله سنک موجود اولدیغنی بوکا علاوه ایده لم .

کوبیلی زاده محمد فؤاد

« فضولی به » عائد بعض نوظلر

بویوک تورک شاعری « فضولی » به عائد تدقیقاتمک کوچوک بر خلاصه سنی ابتدا ۱۹۲۴ ده « یکی شرق کتبخانه سی » طرفندن نشر ایدیلن فضولی کلیاتنه بر مقدمه اولمق اوزره باصدیرمشدم که ، بومقدمه ، مؤخرأ ۱۹۲۶ ده « باکو » ده طبع ایدیلن « آذری ادبیاتنه عائد تدقیقر » آدلی رساله مه ده درج ایدیلشدر [ص ۳۱-۳] . سلیمان نظیف بکک « فضولی » نامی آلتنده ۱۹۲۶ ده استانبولده باصیلان رساله سنده ، « کلیات فضولی » مقدمه سنده ویردی کمز معلوماته علاوه ایدیله بیله جک یالکز بر کوچوک نقطه کوزه چارمقدمه در : بن ، « کاتب چلبی » نک مطبوع « کشف الظنون » نده فضولینک وفات تاریخی ۹۷۱ اولارق کوستریلدیکندن بونک یا کلیشلقنی سویله مشدم ؛ مؤلفک بالذات یازدیغنی نسخینی تدقیق ایدن نظیف بک مرحوم ، کاتب چلبینک دوغرو اولارق ۹۶۳ یازدیغنی سویله یه رک بنم افاده می تصحیح ایتمشدر . بالخاصه « فضولی » کی بویوک بر شاعر حقنده ویریله جک اک کوچوک معلوماتک بیله ادبیات تاریخی نقطه سنندن اهمیت فوق العاده سنی واردر . ایشته بو اعتبار ایله ، سلیمان نظیف بکک بو کوچوک تصحیحنی ممنونیتله قید ایدیسورز ؛ و بوکا علاوه ، بوراده ، « فضولی » حقنده بولدیغمز یکی بر قاچ کوچوک قیددن بحث ایتمک ایستورز .

۱ — اسکی طلبه مدن آذربایجانلی « امین عابد » بک ، « حیات » مجموعه سنه یازدیغنی [حیات ، ج ۱ ، ص ۳۱۴ ، ۱۷ مارت ۱۹۲۷] « فضولینک ، معلوم اولمایان بر اثری » عنوانلی مقاله سنده اونک « صحبه الأئماز » آدلی کوچوک بر مشنویسنندن بحث ایتدی . « مفعول مفاعیلن فاعولن »

وزنیله یازیلش ایکی یوز بیتدن مرکب بو کوچوک مثنوی نیک بر طاش باصمه سی اولدیغنی، فقط کندی سنک اوننی دکل، «شاعر عباس مذنب بک» ده موجود ۱۳۰۴ ده یازیلش بر مجموعه ده مندرج بولونان یازمه نی تدقیق ایتدیکنی سویله یین عابد بک، بو اثرک «فضولی» یه عائدیتنه قاندر. با کوده بولوندیغم صیراده بو نسخه نی بن ده کور مشدم؛ حتی، آذربایجان ادبیات جمعیتنک «فضولی» حقه نده نشر ایتدیکی کوچوک رساله ده ده بو اثرک موجود بیتندن بحث ایدیلشدی. مع مافیله بو اثرک «فضولی» یه عائد اولدیغنی کویستره ن هیچ بر قطعی دلیل یوقدر؛ شاعر لریک بو کی مثنوی لرده کندی اسم لری نی ذکر ایتهلری ایجاب ایدر کن بونده هیچ بر قیده تصادف ایدیلور. صو کراء، فضولینک معلوم اولان شخصیت صنعتکارانه سی، اسلوب نظمی، بو اثرده قطعاً موجود دکدر. بناء علیه، اساساً هیچ بر منبعده ذکر ایدیله یین بو اثرک «فضولی» یه اسنادی، امکان سزدر. بنجه بو منظومه، فضولیه قابل قیاس اولامیه جق علی العاده بر شاعره، وزمان اعتبار یله ده اوندن چوق مؤخر بر دوره عائددر.

۲ — «فضولی» نک مشهور «ساقی نامه» سنک اصل آدی «هفت جام» در. «بنکاله آسیا جمعیتی» کتبخانه سنک اخیراً «ایوانوف» طرفندن نشر اولونان [قالکوتیه، ۱۹۲۴] «فارسی یازمه لر قاتالوغی» نک تدقیق ائاسنده بو کوچوک قیده دسترس اولدق. بو قاتالوغده ۶۶۷ نومروده [مخیفه ۲۹۵] مقید اولان «هفت جام»، حقیقت حالده، بزم شیمدی یه قدر «ساقی نامه» عنوانی آئنده بیلدی کمز مثنوی دن باشقا برشی دکدر. مقدمه سیده:

کمون غافل ازمن مشومی بده
بسیع المثنائی که تامفت جام
لباب بدارو بیای بده
بیای بده کاسه برکن تمام

دین «فضولی»، عین زمانده بو مثنوی سنک اصل اسمنی ده قید ایتش اولور. اساساً اثرده «یدی جام» ک کیفیتلری ایضاح ایتکده در. ایشه بونسخه سایه سنده فضولینک بر اثرینک حقیقی آدینی او کره نمش اولورز.

۳ — «بریتیش موزه نوم» فارسی یازمه لری آراسنده بولونان بر مجموعه ده فضولینک «حسن و عشق» آدی فارسی کوچوک منشور بر اثرینک موجود اولدیغنی «ریو» قاتالوغندن او کره نیورز [فارسی یازمه لر قاتالوغی علاوه سی، ص ۲۶۹؛ ۴۶۲ نومرولو مجموعه ده 64b-70b]. اوراده کی ایضاحات، بونک، مشهور «صحت و مرض» رساله سنک فارسی اصلی اولدیغنی آکلاتیور. حالبو که سلیمان نظیف بک، رساله سنده، بو فارسی اصلک «روحنامه» آدی اولدیغنی «حسین زاده علی» بکده موجود دیگر یکی بر یازمه نسخه یه استناداً سویله مشدی. فضولینک سائر

رساله لرینه ویرمش اولدینی « بنک و باده، رندو زاهد، کبی عنوانلره نظر آ بونک ده » حسن و عشق « نامیه توسیم ایدیش اولماسی هر هالده داها دوغوردر .

۴ - ینه « بریتیش موزه نوم » ده کی عین مجموعه داخلنده [84b-95b] فضولینک « رندو زاهد » آدی فارسی رساله سی ده موجوددر . بورساله نک ۱۱۴۰ ده یازیش مینیاتورلی بردیکر نسخه سی ده ینه « بریتیش موزه نوم » فارسی یازمه لری آراسنده در [ریو ، فارسی یازمه لر قاتالوغی علاوه سی ، ص ۱۹۴ ، ۳۰۴ نومروده] . اوراده کی ایضاحات ، بو رساله نک ۱۲۷۵ ده طهرانده لیتوغرافیا ایله باصیلدیغنی، و آیرجه برلین دولت کتبخانه سی یازمه لری میاننده ده بولوندیغنی [پیرچ قاتالوغی، نومرو ۶۸۳] کوستریور .

۵ - میلادی ۱۶۳۳ - ۱۶۳۹ سنه لری آراسنده ایرانه سیاحت ایدهرک جدا چوق مهم برده سیاحتنامه برایش اولان « اوله آریوس » ، « دربند » دن کچدیکی صیراده ، اوراده مشهور « حجمه » مزارینی زیارت ایتیش و فضولی « اسمنده برشاعرك بوکاکاند بر اثر یازدیغنی ده طویمشدی . بو اثره استناداً اوکا بومشهور منقبه یی یعنی « عیسی پیغمبر » له « کسک باش » حکایه سنی آکلاتمشلر اولاجق که ، بو موضوعی قیصه جه سیاحتنامه سنه ده درج ایتمشدر [« اوله آریوس » سیاحتنامه سنک فرانسه جه ترجمه سی ، پارس ، ۱۶۵۶ ، ص ۴۶۰ - ۴۶۱] . « آلتون اوردو دورینه طائدمتلر » عنوانی آلتنده یاقینده در دست نشر اولان کلیاتمزه بو « حجمه » مسئله سندن - آلتون اوردوده یازیش اسکی بر « حجمه نامه » متنک نشری مناسبیه - مفضلاً بحث ایده حکمز جهته ، بوراده ایضاحانه کیریشمک ایسته میورز . مع مافیه « فضولی » نک یویله بر اثر یازدیغنی بیلمه دیکمز کی هیچ بریده ده بوکاکاند بر قیدم دسترس اولامادیغمز دن ، « اوله آریوس » ک بو خصوصده آلداندیغنی ، داها دوغوروسی ، « فضولی » نک اوحوالی به قدر یاییلان شهرتی اعتباریله ، الده موجود هر هانکی بر « حجمه نامه » نک اوکا اسناد ایدیلدیکنی تخمین ایدیورز . مختلف زمانلرده مختلف تورک شعبه لری آراسنده « حجمه نامه » یعنی « کسک باش » دستانک نعم ایتیش اولدیغنی تأیید ایدن بو کوچوک قیده « فضولی » نک اون یدنجی عصرده قافقاس تورکلری آراسنده کی شهرتی آکلاتمه سی اعتباریله ده بالخاصه دفته شایاندر .

کوبلی زاده محمد فؤاد